

راهکارهای بهبود کیفیت فعالیت‌های مدارس از دیدگاه اولیاء دانش آموزان

دکتر رمضان جهانیان^۱
حمید رضا جوان بخت^۲

تاریخ دریافت: 93/03/28

تاریخ پذیرش: 93/06/05

چکیده:

پژوهش حاضر با هدف شناسایی راهکارهای مؤثر بر بهبود کیفیت فعالیت‌ها و برنامه‌های مدارس که به روش توصیفی از نوع پیمایشی اجرا گردید. جامعه آماری مورد استفاده در این پژوهش، عبارت است از کلیه اولیاء دانش آموزان مدارس سما استان البرز (مدارس وابسته به دانشگاه آزاد اسلامی) در سال تحصیلی 91-92 به تعداد 720 نفر ولی دانش آموز که تعداد 248 نفر بر اساس جدول تعیین حجم نمونه مورگان به روش تصادفی طبقه‌ای انتخاب شد. ابزار اندازه‌گیری داده‌ها، پرسشنامه محقق ساخته بود. این ابزار دارای 6 بعد و 60 سؤال و بر اساس مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت ساخته شده. نتایج تحقیق نشان داد که مهمترین راهکارهای بهبود کیفیت فعالیت‌های مدارس از دیدگاه اولیاء دانش آموزان عبارتند از: در بعد امور مالی و اداری شامل 18 مولفه، در بعد برنامه آموزشی و تدریس شامل 13 مولفه، در بعد تسهیلات و تجهیزات شامل 9 مولفه، در بعد امور مربوط به دانش آموزان شامل 8 مولفه، در بعد امور مربوط به کارکنان آموزشی شامل 7 مولفه و در بعد رابطه مدرسه و اجتماع شامل 5 مولفه است.

کلید واژه‌ها: عملکرد، نظام آموزشی، بهبود کیفیت، فعالیت‌های آموزشی.

¹ - عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج، گروه علوم تربیتی، کرج، ایران.

² - کارشناس ارشد مدیریت، آموزشکده فنی و حرفه‌ای سما، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج، ایران.

مقدمه

امروزه کیفیت و ضرورت ارزش نهادن بر آن دیگر از کالا یا خدمات تولیدی فراتر رفته و در جای جای فعالیتها و فرآیندهای هر سازمان علاقمند به استمرار فعالیت و آنهم فعالیتی موفق و رو به گسترش ریشه یافته است. در واقع کیفیت مدخل ورودی و کلید راه گشایی به مفاهیم و اصول مرتبط با سیستمهای مدیریت و بهبود کیفیت می باشد. تعیین و تعریف این واژه در فهم و آشنایی با اهداف تدوین و انتشار سیستمهای مدیریت کیفیت دارای نقش به سزایی می باشد. برخی از نویسندگان بر به حساب آوردن معیارهای کیفیت مبتنی بر کاربر یا مشتری خصوصاً در مورد ارائه خدمات تأکید کرده اند. توافق قابل توجهی بر روی آنچه ابعاد بهبود کیفیت را در خدمات عمومی تشکیل می دهند وجود دارد این موارد شامل: در دسترس بودن^۳، موثر بودن^۴، تساوی حقوق^۵، پاسخگویی^۶، قابلیت اعتماد می باشد (پور شمس، 1381، ص 254).

به موازات رشد و گسترش روز افزون مبانی نظریه سیستمها و اثر گذاری آن در کلیه جنبه های علم و دانش، مفهوم بهبود کیفیت مسیر تکاملی را طی کرده است. در مقایسه نگرش قدیمی و جدید به کیفیت می توان به این نکته اشاره کرد که در نگرش قدیم کیفیت یک موضوع فنی بوده و فقط می باستی کنترل می شد ولی طبق نگرش جدید کیفیت یک موضوع استراتژیک بوده و باید بهبود داده شود (امیران، 1381، ص 9). در مفهوم نوین کیفیت^۷ به عنوان یک ظرف در نظر گرفته می شود. ابتدا این ظرف باید با خواستهها و انتظارات مشتریان پر شود و مابقی آن توسط سازمان تکمیل گردد. هر چه مصرف کننده دارای دانش بیشتری باشد حجم بیشتر این ظرف را با خواستههایش پر خواهد کرد ولی اگر کم اطلاع باشد حجم کمتری از ظرف را پر می کند و مابقی باید توسط سازمان پر شود. (فقهی فرهنگد، 1381، ص 527)

بهبود کیفیت در آموزش نیز از رویکردهایی است که در دهه اخیر در بسیاری از نظامهای آموزشی و دانشگاههای جهان مورد توجه قرار گرفته است. لذا مدیریت آموزش، برای رویارویی با

³ - Accessibility

⁴ - Acceptability

⁵ - Equity

⁶ - Dependability

⁹ - New concept of quality

چالش‌ها و مسائل خود لازم است استراتژی‌ها و برنامه‌های آموزشی متناسب با نیازها و انتظارات جامعه داشته باشد و به جای تأکید بیش از اندازه به جنبه‌های کمی، به شاخص‌های بهبود کیفیت آموزشی تأکید شود (هویدا و مولوی، 1387، ص 132).

در بهبود مستمر در کیفیت آموزش، بهبود به عنوان یک تلاش مداوم، برنامه‌ریزی شده و همگانی به منظور افزایش کارائی و اثربخشی سازمان و مدیریت همواره مورد توجه صاحب نظران بوده است و دلیل آن تحولاتی است که در حیطه دانش، تکنولوژی و نیازهای سازمان رخ می دهد. فعالیتهای آموزشی نیز مانند هر یک از فعالیتهای وسیع دیگر با مشکلات تدوین برنامه‌ریزی آموزشی، تامین نیروی انسانی، سازماندهی و تسهیلات و غیره روبروست. فعالیتهای از یک سو و محدودبودن از سوی دیگر باعث شده است که روش‌هایی ابداع شود تا بهره‌گیری هر چه بیشتر از منابع برای تحقق بخشیدن به هدفهای آموزشی امکان پذیر گردد (بازرگان، 1357، ص 1).

حال سؤال اساسی این است که چگونه می‌توان کیفیت فعالیتهای مختلف واحدهای آموزشی را به گونه‌ای نظام‌مند و هدفمند بهبود بخشید. ضرورت شناخت وضعیت موجود در مدارس وابسته به دانشگاه آزاد اسلامی در استان البرز و بررسی مشکلات و بازنگری در برنامه‌های آموزشی و توجه به تغییرات مهمی که در جامعه آماری صورت گرفته، از عوامل مهمی است که در پویایی و موفقیت مدارس موثر می‌باشد. امروزه فعالیتهای مدارس بخصوص مدارس غیر انتفاعی حاکی از وضعیت رو به بهبود شرایط و متغیرهای اساسی آموزش و پرورش نیست. به سخن دیگر هر واحد آموزشی با توجه به شرایط، مقدرات، امکانات و محدودیت خود به نوعی خاص و تقریباً سلیقه‌ای اداره می‌شود و اداره آنها در شرایط فعلی محدود به ایجاد و ارائه حداقل‌هاست از جمله ثبت نام دانش آموزان، تأمین معلم، برگزاری کلاس درس و ... و در کمتر مواردی تلاش‌های عالمانه، آگاهانه و هدفمند بوسیله اولیای مدارس برای بهبود پارامترهای متنوع و متعدد آموزشی و پرورشی از دوره ای به دوره دیگر صورت می‌گیرد.

شناسایی نقاط ضعف و قوت، تشخیص فرصتها و تهدیدها و تلاش برای بهبود وضع موجود و رسیدن به وضع مطلوب و کسب جایگاه برتر از اهم وظایف سازمانها از جمله مدارس می باشد. بهبود مستمر کیفیت نیازمند برنامه ریزی مستمر می باشد. لذا دستیابی به کیفیت برتر و کسب نتایج

عالی نیز بدون داشتن برنامه‌ایی که در قالب یک نظام منسجم و یکپارچه تدوین شده و به اجرا در بیاید بسیار دشوار خواهد بود. (آرمسترانگ، 1385، ص 11)

اهمیت کیفیت آموزشی در کشورهای پیشرفته تا آن حد است که نتیجه رقابت آنها بر سر داشتن قدرت برتر، در نهایت به سطح کیفیت آموزشی آنها بستگی دارد. به طوری که از دیدگاه سیاستمداران بزرگترین مسابقه بین کشورهای پیشرفته مسابقه در زمینه علوم و تعلیم و تربیت است و ملتی که این مسابقه را ببرد قدرت حاکمیت در آینده را خواهد داشت (پاکاریان، 1369، ص 5). با اینکه از کیفیت آموزشی و اهمیت آن زیاد سخن به میان آمده است ولی مفهوم آن هنوز تا اندازه‌ای مبهم بوده و میان صاحب نظران مسائل آموزشی، اجتماعی و اقتصادی بر سر آن توافقی حاصل نشده است. این ابهام و عدم توافق ناشی از آن است که این صاحب نظران کیفیت را بر حسب اهدافی که تحقق آنها را در نظام های آموزشی انتظار دارند، تعبیر می کنند و چون میان آنها بر سر این اهداف اتفاق نظر وجود ندارد، تعابیری هم که از کیفیت آموزشی ارائه می دهند یکسان نبوده و به امور متفاوتی اشاره دارد (پاک سرشت، 1367، ص 5) در آموزش کیفیت برای ارتقای کیفیت آموزشی، اگر سازمانها بخواهند تا کیفیت کالا یا خدمات خود را افزایش دهند و رضایت مشتریان و مراجعان خودشان را جلب کنند، در ابتدا باید مدیران و کارکنان سازمان از اصول، فلسفه، ابزارها و فنون مرتبط با رویکردهای کیفیت - محور اطلاع کافی داشته و با چگونگی اجرای برنامه‌ها و پروژه‌های کیفیت آشنا باشند (منوریان، 1383، ص 91).

روند کیفیت آموزش در سال‌های گذشته، بر خلاف امتیازات پژوهش، در حال ارتقا بوده است که احتمالاً ارزشیابی‌های مستمر و دقیق در این رابطه نقش موثری را ایفا کرده‌اند. عدم مشاهده رابطه معنی داری بین کیفیت آموزش و پرورش نیز قابل توجه بوده و پیشنهاد می شود سیاست گذاران برای برنامه‌ریزی و نزدیک نمودن آموزش و پرورش تدابیری بیندیشند(فتاحی وموسی پور و حقدوست، 1384، ص 63). به طور کلی، تحقق هدف‌های نظام آموزشی هر جامعه در ابعاد طراحی و اجرایی صرفاً از طریق برنامه‌ریزی آموزشی میسر می‌گردد و این امری است که سازمان‌ها و ارتباطات خاصی را ایجاب می‌نماید. (نیاز آذری، 1389، ص 19).

خلخالی و قهرمانی (1391): در بررسی پیش بینی پذیری نهادی سازی کیفیت در مدارس بر مبنای مقدار انطباق آن‌ها با مولفه‌های مدیریت کیفیت جامع نشان داد که اهداف کلیدی نهادی سازی کیفیت در آموزش و پرورش، مانند برقراری یک احساس قوی در قبال چشم انداز مدرسه، ارتقاء مهارت یادگیری فردی برای همه اعضای مدرسه، تأکید بر استراتژی ارزش نهادن بر خواست گیرندگان خدمات، توسعه اهداف متعهدانه، بهبود مدیریت روزمره و کار مؤثر به صورت گروهی از پیامدهای قطعی استقرار مدیریت کیفیت جامع است. در واقع، ایده نهادی سازی کیفیت که محوری ترین سازه این تحقیق است، در ترکیب با مدیریت کیفیت جامع بنیادی زمینه‌ای را فراهم می کند تا براساس آن مدیران مدارس به گونه ویژه و در کنار سایر دست اندرکاران تعلیم و تربیت بتوانند خط فکری مناسبی را جهت بهبود فعالیتهای نهادی آموزشی شناسایی کرده و فعالیت‌های مدرسه‌ای را به گونه‌ای سازمان بخشند که کیفیت پایدار تحقق یابد.

صالحیان (1376) در بررسی عوامل تشکیل دهنده الگوی اعتبارگذاری برای ارزیابی کیفیت نظام جدید آموزش متوسطه، نشان داد که فقط عامل مدیریت در این الگو از وزن و اهمیت قابل ملاحظه‌ای برخوردار است و بقیه عوامل دارای ضریب و وزن معناداری نبودند البته این نتیجه به آن معنا نیست که عوامل دیگر اهمیت ندارند. بلکه همانطور که یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد تمام عوامل دارای ضریب همبستگی نسبتاً بالایی با کیفیت آموزشی بودند و از طرفی چون اساس الگوی اعتبارگذاری بر ارزیابی همه جانبه مؤسسه آموزشی مبتنی است، لازم است همه عوامل از ضریب و وزن برخوردار باشند و نظام جدید آموزش متوسطه مورد بازنگری و تجدید نظر قرار گیرد و استانداردهای آموزشی دقیق تر و ابزار اندازه گیری مناسب تر طراحی گردد.

بقایی (1374) در بررسی و طراحی الگوی ارزیابی مناسب برای اعتباربخشی دبیرستان‌های نظام جدید آموزش متوسطه نشان داد که، ملاکهای درونی در ارزیابی یک فعالیت آموزشی شامل اجزا تشکیل دهنده آن فعالیت از قبیل ساخت، منابع، وسایل و تجهیزات است و یکی از متداولترین الگوهای داوری مبتنی بر ملاکهای درونی، الگوی "اعتباربخشی" است و از جمله کاربردهای این الگو می‌توان فراگرد اعتبار بخشی به مؤسسات یا سیستم‌های آموزشی نام برد. لذا می‌توان با استفاده از الگوی اعتبار بخشی دبیرستان‌ها به نحوه مطلوب مدارس متوسطه را از نظر کیفیت عوامل درون‌داد

ارزیابی کرد و اطمینان حاصل نمود که حداقل شرایط لازم برای تحقق هدفهای آموزش متوسطه در مناطق مختلف آموزش و پرورش وجود دارد.

صالحی و درانی (1384) ارزشیابی هنرستانهای کارودانش با استفاده از الگوی ارزشیابی سیپ^۱ به منظور ارائه پیشنهاد چارچوبی برای بهبود کیفیت هنرستانهای فنی مورد پژوهش قرار داد. نتایج نشان داد که در این پژوهش از 19 عامل مورد بررسی، 17 عامل در سطح نامطلوب و 2 عامل دیگر در سطح نسبتاً مطلوب قرار گرفت. بدین ترتیب وضعیت موجود هر سه بخش دروندادی، فرآیندی و بروندادی هنرستانهای جامعه‌ی مورد مطالعه در سطح نامطلوب ارزیابی شد و برای بهبود وضعیت کیفی موجود پیشنهادها و راهکارهایی در سطح هر یک از عوامل مرتبط ارائه شد.

قورچیان(1382) در بررسی و کالبد شکافی مؤلفه‌های مؤثر برآموزش و پرورش و استانداردهای آن نشان داد که، ترسیم عوامل سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، محیطی و مدیریت مؤثر بر استانداردها از یک طرف و توجه به مدل‌های مکانیکی، عملگری، توسعه سرمایه انسانی، رویکرد سیستمی، پژوهشی، مجازی، بین المللی و مدل تلفیقی از طرف دیگر زمینه‌ساز بهبود کیفیت آموزش و پرورش می‌باشد.

ایرج سلطانی (1385) در بررسی و ارزیابی مدیریت کیفیت فرآیند آموزش در سازمانهای دولتی نشان داد که، با وجود تنوع در مدلها و الگوهای ارزیابی عملکرد آموزشی و با تاکید به الگوی منطقی، مفهوم نظام آموزش و رویکرد استراتژیک مبتنی بر نگرش سیستمی از الگوی اقتضانات استراتژیک در طراحی و استقرار مدیریت کیفیت برنامه‌های آموزشی استفاده شده است تا ارزیابی جامع عملکرد برنامه‌های آموزشی با تاکید بر چشم اندازها و برنامه‌های کلان آموزش و توسعه در فضاهای عینی و قابل اندازه گیری مورد سنجش و ارزیابی قرار گیرد. در این بین اصول چندگانه حاکم بر نظام ارزیابی کیفیت فرآیند آموزش شامل شفافیت اهداف آموزش، تناظر اهداف با برنامه‌های اجرایی، تعیین رویکرد نظام آموزشی، انسجام و یکپارچگی عناصر درونی و بیرونی نظام آموزشی، انعطاف‌پذیری و پویایی، مثبت‌اندیشی به ارزیابی، اصلاح و باز آرای و واقع‌گرایی مطرح گردیده است.

علی زاده و سلیمی (1386) در تحقیقی با عنوان رابطه فرهنگ سازمانی و بهبود کیفیت فعالیت مدارس متوسطه شهر اصفهان نشان داده است که بین بهبود کیفیت مدرسه با مولفه‌های فرهنگ مدرسه رابطه وجود دارد. بر اساس نتایج رگرسیون ارتباط بین رهبری اثر بخش، توانا سازی و تفویض اختیار به کارکنان، فراهم کردن زمینه تغییر در مدرسه، توجه به اهداف دراز مدت و کوتاه مدت، توسعه قابلیت‌های کارکنان و دبیران، هماهنگی و یکپارچگی بین کارکنان و ارزشهای محوری با بهبود کیفیت مدرسه معنادار می‌باشد. بر اساس ضریب تعیین، رهبری اثر بخش به تنهایی 56/4 درصد از واریانس بهبود کیفیت مدرسه را تعیین می‌کند. با ورود متغیر توانا سازی و تفویض اختیار به کارکنان میزان واریانس تعیین شده به 65/6 درصد و با ورود متغیر فراهم کردن زمینه تغییر در مدرسه واریانس تعیین شده به 69/3 درصد و با ورود متغیر توجه به اهداف درازمدت و کوتاه مدت مدرسه واریانس تعیین شده به 71/5 درصد و با ورود متغیر توسعه قابلیت‌های دبیران و کارکنان واریانس تعیین شده به 72/7 درصد و با ورود متغیر هماهنگی و یکپارچگی بین کارکنان واریانس تعیین شده به 73/4 درصد و با ورود متغیر ارزشهای محوری واریانس تعیین شده به 73/9 درصد افزایش می‌یابد. بر اساس ضریب بتا رابطه بین رهبری اثربخش، توانا سازی و تفویض اختیار به کارکنان، فراهم کردن زمینه تغییر در مدرسه، توجه به اهداف دراز مدت و کوتاه مدت، توسعه قابلیت‌های کارکنان و دبیران، هماهنگی و یکپارچگی بین کارکنان و ارزشهای محوری با بهبود کیفیت مدرسه مستقیم می‌باشد.

احقر (1385) در مطالعه‌ای به بررسی نقش فرهنگ سازمانی مدارس در فرسودگی شغلی دبیران دوره راهنمایی شهر تهران پرداخت. نتایج پژوهش نشان داد 51/6 درصد از مدارس دوره راهنمایی دارای فرهنگ سازمانی دیوان سالارانه، 17/6 درصد دارای فرهنگ مشارکتی و 19 درصد دارای فرهنگ ماموریتی و فقط 7/8 درصد از مدارس دارای فرهنگ کارآفرینی در سطح بالاتر از متوسط بودند. 35/28 درصد از دبیران دوره راهنمایی دارای فرسودگی شغلی هستند که 70 درصد آنها در بعد خستگی عاطفی و 22/1 درصد از آنها در بعد عدم موفقیت و 8/8 درصد در بعد مسخ شخصیت فرسوده و بالاتر از متوسط بودند. از روی نمرات فرهنگ سازمانی مدارس می‌توان فرسودگی شغلی دبیران را پیش‌بینی کرد. قدرت پیش‌بینی فرهنگ سازمانی کارآفرینی

بیش از فرهنگ سازمانی مشارکتی و فرهنگ سازمانی مشارکتی بیش از فرهنگ سازمانی ماموریتی و دیوان سالارانه است.

بازرگان (1390) در بررسی نقش کیفیت در دستیابی به عملکرد مطلوب گروه‌های آموزشی دانشگاهی نشان داد که، دستیابی به کیفیت مستمر فعالیت‌های دانشگاهی مستلزم اشاعه این فرهنگ از طریق تقویت ابعاد شناختی- فرهنگی و نیز ایجاد یا تقویت ساختار سازمانی موجود امکان پذیر است. در این راستا، تدوین برنامه استراتژیک دانشگاه ضرورت دارد. انجام این مهم، زمینه لازم برای تدوین برنامه استراتژیک گروه‌های آموزشی را، از طریق ارزیابی درونی و برونی، فراهم می‌کند. اجرای ارزیابی مستمر، در سطح گروه آموزشی، مقدمات امر را برای تدوین برنامه استراتژیک هر گروه آموزشی فراهم می‌کند. البته شک نیست که در سطح دانشگاه، باید راهبرد اشاعه فرهنگ کیفیت تدوین شود و برنامه زمان‌بندی برای اجرای آن فراهم آید. البته، از اندیشه تا عمل فاصله‌ای وجود دارد که کوتاه کردن آن مستلزم متعهد بودن مدیریت دانشگاه نسبت کیفیت است.

مائول و همکارانش در تحقیقی با عنوان بهبود کیفیت و فرهنگ سازمانی نشان داد که، 12 عنصر مهم یعنی رضایت شغلی، انتظارات فردی، جانبداری از مشتری، ساختار قدرت، فرآیند و رابطه، برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری، رسالت و دیدگاه، ارزشها، آئین‌ها، قهرمان‌ها و رفتارها بر روی فرهنگ سازمانی و بهبود کیفیت تاثیر دارد. تحقیق حاضر هم به دنبال پاسخگویی به سؤالات زیر است.

- 1- راهکارهای بهبود کیفیت فعالیت‌های مدارس در بعد برنامه های آموزشی و تدریس کدامند؟
- 2- راهکارهای بهبود کیفیت فعالیت‌های مدارس در بعد امور مربوط به دانش آموزان کدامند؟
- 3- راهکارهای بهبود کیفیت فعالیت‌های مدارس در بعد امور مربوط به کارکنان کدامند؟
- 4- راهکارهای بهبود کیفیت فعالیت‌های مدارس در بعد ارتباط مدرسه و جامعه کدامند؟
- 5- راهکارهای بهبود کیفیت فعالیت‌های مدارس در بعد تسهیلات و تجهیزات کدامند؟
- 6- راهکارهای بهبود کیفیت فعالیت‌های مدارس در بعد امور مالی و اداری کدامند؟

روش:

پژوهش حاضر با هدف شناسایی راهکارهای مؤثر بر بهبود کیفیت فعالیت‌ها و برنامه‌های مدارس که به روش توصیفی از نوع پیمایشی اجرا گردید. جامعه آماری مورد استفاده در این پژوهش، عبارت است از کلیه اولیاء دانش آموزان مدارس استان البرز (مدارس وابسته به دانشگاه آزاد اسلامی) در سال تحصیلی 91-92 به تعداد 720 نفر ولی دانش آموز که، تعداد 248 نفر بر اساس جدول تعیین حجم نمونه مورگان به روش تصادفی طبقه‌ای انتخاب شد. ابزار اندازه‌گیری داده‌ها، پرسشنامه محقق ساخته بود. این ابزار دارای 6 بعد و 60 سؤال و براساس مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت ساخته شده. سؤال 1 الی 13 پرسشنامه مربوط به بعد برنامه آموزشی و تدریس، سؤال 14 تا 21 مربوط به بعد دانش‌آموزان، سؤال 22 تا 29 مربوط به بعد کارکنان آموزشی، سؤال 30 تا 33 مربوط به بعد روابط مدرسه و اجتماع، سؤال 34 تا 42 تحقیق مربوط به بعد تسهیلات و تجهیزات، سؤال 43 تا 60 مربوط به بعد اداری بود. روایی پرسشنامه توسط 20 نفر از صاحب‌نظران تأیید و پایایی آن نیز از طریق آلفای کرانباخ محاسبه و ضریب پایایی 86٪ بدست آمد. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها و شناسایی راهکارهای مؤثر بر کیفیت بخشی فعالیت مدارس از آزمون تحلیل عامل استفاده شد.

ردیف	گویه	عامل	بار عامل
1	استفاده از روش فعال تدریس به وسیله دبیران	-	-
2	رضایمندی دانش‌آموزان از سبک آموزشی دبیران	1	0/865
3	تهیه و تدوین جزوات آموزشی و کمک آموزشی به وسیله دبیران	1	0/639
4	برگزاری بازدیدهای علمی و آموزشی	1	0/687
5	استفاده فراگیران از امکانات آموزشی و کمک آموزشی در امر آموزش	1	0/698
6	تعداد همایش‌ها، جلسات و نشست علمی، پژوهشی آموزشگاه در طول سال	1	0/763
7	شرکت دانش‌آموزان در مسابقات علمی، آموزشی و پژوهشی	1	0/547
8	تعداد کلاس تقویتی برگزار شده	2	0/584
9	استفاده معلمان از طرح درس و سازماندهی درست مطالب	-	-
10	استفاده از رایانه در امر آموزش	2	0/703
11	استفاده از ابزار و وسایل کمک آموزشی به وسیله معلمان	2	0/699
12	مصنوعات علمی ساخته شده به وسیله دانش‌آموزان در طول سال	2	0/759
13	شرکت دانش‌آموزان در آزمون‌ها، فراخوان مقاله‌ها و غیره	2	0/751

نتایج:

سؤال اول: راهکارهای مؤثر بر کیفیت بخشی فعالیت ها و برنامه آموزشی مدارس در بعد برنامه آموزشی و تدریس کدام است؟

جدول 1- آزمون بارتلست مربوط به سؤال اول پژوهش

619/786	مقدار تقریبی کای اسکار
78	درجه آزادی
0/000	سطح معناداری

با توجه به جدول فوق و سطح معناداری آزمون، عامل پذیرگی گویه ها مورد تأیید قرار گرفت . برای مشخص شدن عامل تأثیر گذار از آزمون تحلیل عاملی استفاده شد .

جدول 2 : آزمون تحلیل عاملی مرتبط به گویه های بعد برنامه آموزشی و تدریس

نتایج مندرج در جدول شماره 2 با توجه به بارهای عاملی استخراج شده و محتوای گویه ها نشان می دهد که مهمترین راهکارهای راهکارهای مؤثر بر کیفیت بخشی فعالیت ها و برنامه آموزشی مدارس در بعد برنامه آموزشی و تدریس به ترتیب درجه اهمیت عبارتند از: رضایمندی دانش آموزان از سبک آموزشی دبیران، تعداد همایش ها، جلسات و نشست علمی، پژوهشی آموزشگاه در طول سال، مصنوعات علمی ساخته شده به وسیله دانش آموزان در طول سال، شرکت دانش آموزان در آزمون ها، فراخوان مقاله ها و غیره، استفاده از رایانه در امر آموزش، استفاده از ابزار و وسایل کمک آموزشی به وسیله معلمین، استفاده فراگیران از امکانات آموزشی و کمک آموزشی در امر آموزش، برگزاری بازدیدهای علمی و آموزشی، تهیه و تدوین جزوات آموزشی و کمک آموزشی به وسیله دبیران، تعداد کلاس تقویتی برگزار شده، شرکت دانش آموزان در مسابقات علمی، آموزشی و پژوهشی است.

سؤال دوم: راهکارهای مؤثر بر کیفیت بخشی فعالیت ها و برنامه آموزشی مدارس در بعد امور مربوط به دانش آموزان کدام است؟

جدول 3 : آزمون بارتلست مربوط به سؤال دوم پژوهش

271/271	مقدار تقریبی کای اسکار
28	درجه آزادی
0/000	سطح معناداری

با توجه به جدول فوق و سطح معناداری آزمون، عامل پذیری گویه‌ها مورد تأیید قرار گرفت. برای مشخص شدن عامل تأثیرگذار از آزمون تحلیل عاملی استفاده شد .

جدول 4: آزمون تحلیل عاملی مرتبط به گویه های بعد توجه به امور مربوط به دانش آموزان

ردیف	گویه	عامل	بار عامل
1	پذیرش وثبت نام دانش آموزان بر پایه شرط معدل	2	0/857
2	پذیرش وثبت نام دانش آموزان بر پایه آزمون ورودی	2	0/860
3	تعداد جلسات ملاقات اولیاء و دبیران	-	-
4	استفاده دانش آموزان از کتابخانه مدرسه در طول سال	1	0/711
5	تأمین امکانات لازم برای خدمات بهداشتی، رفاهی و مشاوره‌ای دانش آموزان	1	0/752
6	برگزاری کلاس تقویتی و جبرانی	1	0/702
7	استفاده دانش آموزان از خدمات مشاوره و راهنمایی در طول سال	1	0/746
8	شرکت دانش آموزان در کلاس آموزش روش تحقیق و پژوهش	1	0/625

نتایج مندرج در جدول شماره 4 با توجه به بارهای عاملی استخراج شده و محتوای گویه‌ها نشان می‌دهد که مهمترین راهکارهای راهکارهای مؤثر بر کیفیت بخشی فعالیت‌ها و برنامه آموزشی مدارس در بعد امور مربوط به دانش آموزان به ترتیب درجه اهمیت عبارتند از: پذیرش وثبت نام دانش آموزان بر پایه آزمون ورودی، پذیرش وثبت نام دانش آموزان بر پایه شرط معدل، تأمین امکانات لازم برای خدمات بهداشتی، رفاهی و مشاوره‌ای دانش آموزان، استفاده دانش آموزان از خدمات مشاوره و راهنمایی در طول سال، استفاده دانش آموزان از کتابخانه مدرسه در طول سال، برگزاری کلاس تقویتی و جبرانی و شرکت دانش آموزان در کلاس آموزش روش تحقیق و پژوهش است.

سؤال سوم: راهکارهای مؤثر بر کیفیت بخشی فعالیت‌ها و برنامه آموزشی مدارس در بعد امور مربوط به کارکنان آموزشی کدام است؟

جدول 5: آزمون بارتلت مربوط به سؤال سوم پژوهش

مقدار تقریبی کای اسکار	288/823
درجه آزادی	21
سطح معناداری	0/000

با توجه به جدول فوق و سطح معناداری آزمون، عامل پذیری گویه‌ها مورد تأیید قرار گرفت. برای مشخص شدن عامل تأثیرگذار از آزمون تحلیل عاملی استفاده شد.

جدول 6: آزمون تحلیل عاملی مرتبط به گویه‌های بعد توجه به امور مربوط به کارکنان آموزشی

ردیف	گویه	عامل	بار عامل
1	میانگین ساعات تدریس دبیران در هفته	1	0/674
2	تعداد جلسات خصوصی با دبیران جهت بررسی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان	1	0/746
3	تعداد جلسات تبادل نظر با دبیران جهت شیوه کلاس داری	-	-
4	تعداد جلسات ارزشیابی فعالیت کارکنان آموزشی	1	0/769
5	میانگین سنوات خدمت دبیران مدرسه	2	0/778
6	ارتباط مدرک تحصیلی دبیران با رشته تحصیلی دانش آموزان	2	0/710
7	میانگین ساعات آموزش ضمن خدمت دبیران در طی سال	2	0/553

نتایج مندرج در جدول شماره 6 با توجه به بارهای عاملی استخراج شده و محتوای گویه‌ها نشان می‌دهد که مهمترین راهکارهای راهکارهای مؤثر بر کیفیت بخشی فعالیت‌ها و برنامه آموزشی مدارس در بعد امور مربوط به کارکنان آموزشی به ترتیب درجه اهمیت عبارتند از: تعداد کمیته تخصصی انجمن اولیاء و مربیان، همکاری اعضای انجمن اولیا و مربیان در مورد رفع مشکلات مدرسه، همکاری اعضای انجمن اولیاء و مربیان در مورد تشکیل کلاس تقویتی، جبرانی، ارتباط انجمن اولیا و مربیان با مؤسسات فرهنگی، دینی و رسانه گروهی و همکاری اعضای انجمن اولیا و مربیان در مورد تجهیزات مدرسه است.

سؤال چهارم: راهکارهای مؤثر در بعد توجه به رابطه مدرسه و جامعه و کیفیت بخشی فعالیت‌ها و برنامه آموزشی مدارس کدام است؟

جدول 7: آزمون بارتلت مربوط به سؤال چهارم پژوهش

مقدار تقریبی کای اسکار	180/398
درجه آزادی	10
سطح معناداری	0/000

با توجه به جدول فوق و سطح معناداری آزمون، عامل پذیری گویه‌ها مورد تأیید قرار گرفت. برای مشخص شدن عامل تأثیرگذار از آزمون تحلیل عاملی استفاده شد.

جدول 8: آزمون تحلیل عاملی مرتبط به گویه‌های بعد توجه به رابطه مدرسه و جامعه

ردیف	گویه	عامل	بار عامل
1	تعداد کمیته تخصصی انجمن اولیاء و مربیان	1	0/865
2	همکاری اعضای انجمن اولیاء و مربیان در مورد تشکیل کلاس تقویتی، جبرانی	1	0/822
3	همکاری اعضای انجمن اولیا و مربیان در مورد تجهیزات مدرسه	1	0/601
4	همکاری اعضای انجمن اولیا و مربیان در مورد رفع مشکلات مدرسه	2	0/850
5	ارتباط انجمن اولیا و مربیان با مؤسسات فرهنگی، دینی و رسانه گروهی	2	0/747

نتایج مندرج در جدول شماره 8 با توجه به بارهای عاملی استخراج شده و محتوای گویه‌ها نشان می‌دهد که مهمترین راهکارهای راهکارهای مؤثر بر کیفیت بخشی فعالیت‌ها و برنامه آموزشی مدارس در بعد توجه به رابطه مدرسه و جامعه و کیفیت بخشی فعالیت‌ها و برنامه آموزشی مدارس به ترتیب درجه اهمیت عبارتند از: تعداد کمیته تخصصی انجمن اولیاء و مربیان، همکاری اعضای انجمن اولیا و مربیان در مورد رفع مشکلات مدرسه، همکاری اعضای انجمن اولیاء و مربیان در مورد تشکیل کلاس تقویتی، جبرانی، ارتباط انجمن اولیا و مربیان با مؤسسات فرهنگی، دینی و رسانه گروهی و همکاری اعضای انجمن اولیا و مربیان در مورد تجهیزات مدرسه است.

سؤال پنجم: راهکارهای مؤثر بر کیفیت بخشی فعالیت‌ها و برنامه آموزشی مدارس در بعد تسهیلات و تجهیزات آموزشی کدام است؟

جدول 9: آزمون بارتلت مربوط به سؤال پنجم پژوهش

مقدار تقریبی کای اسکار	735/091
درجه آزادی	36
سطح معناداری	0/000

با توجه به جدول فوق و سطح معناداری آزمون، عامل پذیری گویه‌ها مورد تأیید قرار گرفت. برای مشخص شدن عامل تأثیرگذار از آزمون تحلیل عاملی استفاده شد.

جدول 10: آزمون تحلیل عاملی مرتبط به گویه‌های بعد توجه به تسهیلات و تجهیزات آموزشی

ردیف	گویه	عامل	بار عامل
1	نسبت تعداد رایانه به تعداد دانش آموزان	1	0/880
2	امکانات و تجهیزات آزمایشگاهی نسبت به دانش آموزان	2	0/880
3	تعداد سی‌دی نرم‌افزار آموزشی نسبت به تعداد دانش آموزان	2	0/849
4	میزان وجود مجلات علمی و یا منابع کمک آموزشی	1	0/836
5	امکانات و وسایل ورزشی بر حسب تعداد دانش آموزان	3	0/777
6	تعداد کتب موجود در کتابخانه به نسبت دانش آموزان	1	0/769
7	نسبت فضای آزمایشگاه مدرسه به دانش آموزان	3	0/863
8	کیفیت شرایط فیزیکی کلاس‌ها در مدرسه	1	0/761
9	میانگین تعداد دانش آموزان در کلاس درس	1	0/527

نتایج مندرج در جدول شماره 10 با توجه به بارهای عاملی استخراج شده و محتوای گویه‌ها نشان می‌دهد که مهمترین راهکارهای راهکارهای مؤثر بر کیفیت بخشی فعالیت‌ها و برنامه آموزشی مدارس در بعد تسهیلات و تجهیزات آموزشی به ترتیب درجه اهمیت عبارتند از: نسبت تعداد رایانه به تعداد دانش آموزان، امکانات و تجهیزات آزمایشگاهی نسبت به دانش آموزان، نسبت فضای آزمایشگاه مدرسه به دانش آموزان، تعداد سی‌دی نرم‌افزار آموزشی نسبت به تعداد دانش آموزان، میزان وجود مجلات علمی و یا منابع کمک آموزشی، امکانات و وسایل ورزشی بر حسب تعداد دانش آموزان، تعداد کتب موجود در کتابخانه به نسبت دانش آموزان، کیفیت شرایط فیزیکی کلاس‌ها در مدرسه و میانگین تعداد دانش آموزان در کلاس درس.

سؤال ششم: راهکارهای مؤثر در بعد توجه به امور مالی و اداری و کیفیت بخشی فعالیت‌ها و برنامه آموزشی مدارس کدام است؟

جدول 11: آزمون بارتلت مربوط به سؤال ششم پژوهش

1141/667	مقدار تقریبی کای اسکار
153	درجه آزادی
0/000	سطح معناداری

با توجه به جدول فوق و سطح معناداری آزمون، عامل پذیری گویه‌ها مورد تأیید قرار گرفت. برای مشخص شدن عامل تأثیرگذار از آزمون تحلیل عاملی کمک گرفته شد.

جدول 12: آزمون تحلیل عاملی مرتبط به گویه های بعد توجه به امور مالی و اداری

ردیف	گویه	عامل	بار عامل
1	رعایت مقررات مدرسه از سوی کارکنان	2	0/791
2	رعایت مقررات مدرسه از سوی دانش آموزان	2	0/703
3	کیفیت توجه و پیگیری امور انضباطی دانش آموزان	2	0/767
4	کیفیت توجه و پیگیری امور انضباطی کارکنان	2	0/664
5	تعداد جلسات مشورتی باحضور کارکنان مدرسه	2	0/574
6	کیفیت توجه مدرسه به رفع افت تحصیلی دانش آموزان	3	0/832
7	توجه مدرسه در هنگام پذیرش و ثبت نام و شناسایی وضعیت تحصیلی دانش آموزان	3	0/694
8	کیفیت نگهداری سوابق تحصیلی دانش آموزان	4	0/618
9	اختصاص بودجه مناسب عمرانی و تعمیراتی	1	0/595
10	اختصاص بودجه مناسب برای خرید تجهیزات و لوازم مورد نیاز مدرسه	3	0/533
11	همکاری اولیادانش آموزان در حل مسایل ومشکلات مدرسه	4	0/537
12	جلب مشارکتهای مالی از سایر مؤسسات	1	0/787
13	جلب مشارکتهای غیرمالی از سایر مؤسسات	1	0/802
14	جلب مشارکتهای مالی مردمی	1	0/740
15	جلب مشارکتهای غیرمالی مردمی	1	0/773
16	بهره برداری مناسب از امکانات و اعتبارات بر اساس برنامه آموزش	1	0/517
17	صرفه جویی مناسب در استفاده از امکانات و اعتبارات	4	0/523
18	آشنایی کارکنان مدرسه با قوانین و مقررات اداری	4	0/744

نتایج مندرج در جدول شماره 12 با توجه به بارهای عاملی استخراج شده و محتوای گویه‌ها نشان می‌دهد که مهمترین راهکارهای راهکارهای مؤثر بر کیفیت بخشی فعالیت‌ها و برنامه آموزشی مدارس در توجه به امور مالی و اداری و کیفیت بخشی فعالیت‌ها و برنامه آموزشی مدارس به ترتیب درجه اهمیت عبارتند از: کیفیت توجه مدرسه به رفع افت تحصیلی دانش آموزان، جلب مشارکتهای غیرمالی از سایر مؤسسات، رعایت مقررات مدرسه از سوی کارکنان، جلب مشارکتهای مالی از سایر مؤسسات، جلب مشارکتهای غیرمالی مردمی، کیفیت توجه و پیگیری امور انضباطی دانش آموزان، آشنایی کارکنان مدرسه با قوانین و مقررات اداری، جلب مشارکتهای مالی مردمی، رعایت مقررات مدرسه از سوی دانش آموزان، توجه مدرسه در هنگام پذیرش و ثبت نام و شناسایی وضعیت تحصیلی دانش آموزان، کیفیت توجه و پیگیری امور انضباطی کارکنان، کیفیت نگهداری سوابق تحصیلی دانش آموزان، اختصاص بودجه مناسب عمرانی و تعمیراتی، تعداد جلسات مشورتی باحضور کارکنان

مدرسه، همکاری اولیادانش‌آموزان در حل مسایل ومشکلات مدرسه، اختصاص بودجه مناسب برای خرید تجهیزات ولوازم مورد نیاز مدرسه، صرفه جویی مناسب در استفاده از امکانات واعتبارات و بهره برداری مناسب از امکانات واعتبارات بر اساس برنامه آموزش است.

بحث ونتیجه گیری:

نتایج تحقیق حاضر در خصوص سوال اول نشان دادکه مهمترین راهکارهای بهبود کیفیت فعالیت‌های مدارس در بعد برنامه های آموزشی عبارتنداز: بهبود نسبت تعداد دانش‌آموزان به معلمین در مدرسه، تهیه و تدوین جزوات آموزشی و کمک آموزشی به وسیله دبیران، برگزاری بازدیدهای علمی و آموزشی، استفاده دانش‌آموزان از مجلات رشد و سایر مجلات علمی آموزشی، برگزاری همایش‌ها، جلسات و نشست علمی، پژوهشی مدرسه در طول سال، شرکت دانش‌آموزان در مسابقات علمی، آموزشی و پژوهشی، برگزاری کلاس تقویتی، استفاده از ابزار و وسایل کمک آموزشی به وسیله معلمین، استفاده از روش مناسب تدریس به وسیله دبیران، رضایتمندی دانش‌آموزان از سبک آموزشی دبیران، رعایت تقویم آموزشی در طول سال از راهکارهای موثر در بعد برنامه آموزشی و تدریس بر کیفیت بخشی فعالیت‌ها و برنامه های آموزشی مدارس می‌باشد. این یافته تحقیق با نتیجه تحقیق علی زاده و سلیمی (1386)، احقر (1385)، بقایی شیوا (1374)، صالحی ودرانی (1384)، نادر قلی قورچیان(1382)، خلخالی و قهرمانی (1391)، همسویی دارد.

نتایج تحقیق حاضر در خصوص سوال دوم نشان داد که مهمترین راهکارهای بهبود کیفیت فعالیت‌های مدارس در بعد امور مربوط به دانش‌آموزان عبارتند از: پذیرش و ثبت‌نام دانش‌آموزان بر پایه شرط معدل، پذیرش و ثبت‌نام دانش‌آموزان بر پایه آزمون ورودی، استفاده دانش‌آموزان از کتابخانه مدرسه در طول سال، تأمین امکانات لازم برای خدمات بهداشتی، رفاهی و مشاوره‌ای دانش‌آموزان، برگزاری کلاس تقویتی و جبرانی، استفاده دانش‌آموزان از خدمات مشاوره و راهنمایی در طول سال، شرکت دانش‌آموزان در کلاس آموزش روش تحقیق و پژوهش از راهکارهای موثر در بعد توجه به امور مربوط به دانش‌آموزان بر کیفیت بخشی فعالیت‌ها و برنامه‌های آموزشی مدارس می‌باشد. این یافته تحقیق با نتیجه تحقیق صالحی ودرانی (1384)، بقایی (1374)، صالحیان (1376)، قورچیان(1382)، عباس بازرگان (1390) مائول و همکارانش (2001) همخوانی دارد.

نتایج تحقیق حاضر در خصوص سوال سوم نشان داد که مهمترین راهکارهای بهبود کیفیت فعالیتهای مدارس در بعد امور مربوط به کارکنان عبارتند از: بهبود میانگین ساعات تدریس دبیران در هفته، تعداد جلسات خصوصی با دبیران جهت بررسی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان، تعداد جلسات ارزشیابی فعالیت کارکنان آموزشی، بهبود میانگین سنوات خدمت دبیران مدرسه، ارتباط مدرک تحصیلی دبیران با رشته تحصیلی دانش‌آموزان، بهبود میانگین ساعات آموزش ضمن خدمت دبیران در طی سال از راهکارهای موثر در بعد توجه به امور مربوط به کارکنان بر کیفیت بخشی فعالیت‌ها و برنامه‌های آموزشی مدارس می‌باشد. این یافته تحقیق با نتیجه تحقیق خلخالی و قهرمانی (1391)، بقایی (1374)، صالحیان (1376)، قورچیان (1382)، احقر (1385)، عباس بازرگان (1390) و مائول و همکارانش (2001) همخوانی دارد.

نتایج تحقیق حاضر در خصوص سوال چهارم نشان داد که مهمترین راهکارهای بهبود کیفیت فعالیتهای مدارس در بعد ارتباط مدرسه و جامعه عبارتند از: توجه بر تعداد کمیته تخصصی انجمن اولیاء و مربیان، توجه بر همکاری اعضاء انجمن اولیا و مربیان در مورد تشکیل کلاس تقویتی، جبرانی، توجه بر همکاری اعضاء انجمن اولیا و مربیان در مورد تجهیزات مدرسه، توجه بر همکاری اعضاء انجمن اولیا و مربیان در مورد رفع مشکلات مدرسه، توجه بر ارتباط انجمن اولیا و مربیان با مؤسسات فرهنگی، دینی و رسانه گروهی از راهکارهای موثر در بعد توجه به رابطه مدرسه و جامعه بر کیفیت بخشی فعالیت‌ها و برنامه‌های آموزشی مدارس می‌باشد. این یافته تحقیق با نتیجه تحقیق صالحی ودرانی (1384)، بقایی (1374)، صالحیان (1376)، قورچیان (1382)، ایرج سلطانی (1385)، علی زاده و سلیمی (1386) و تحقیقات مائول و همکارانش (2001) همسویی دارد.

نتایج تحقیق حاضر در خصوص سوال پنجم نشان داد که مهمترین راهکارهای بهبود کیفیت فعالیتهای مدارس در بعد تسهیلات و تجهیزات عبارتند از: توجه به نسبت تعداد رایانه به تعداد دانش‌آموزان، میزان وجود مجلات علمی و یا منابع کمک آموزشی، بررسی تعداد کتب موجود در کتابخانه به نسبت دانش‌آموزان، کیفیت شرایط فیزیکی کلاس‌ها در مدرسه، میانگین تعداد دانش‌آموزان در کلاس درس، امکانات و تجهیزات آزمایشگاهی نسبت به دانش‌آموزان، تعداد سی‌دی نرم‌افزار آموزشی نسبت به تعداد دانش‌آموزان، امکانات و وسایل ورزشی بر حسب تعداد دانش‌آموزان،

نسبت فضای آزمایشگاه مدرسه به دانش‌آموزان از راهکارهای موثر در بعد توجه به تسهیلات و تجهیزات آموزشی بر کیفیت بخشی فعالیت‌ها و برنامه‌های آموزشی مدارس می‌باشد. این یافته تحقیق با نتیجه تحقیق خلخالی و قهرمانی (1391)، بقایی (1374)، صالحیان (1376)، قورچیان (1382)، علی زاده و سلیمی (1386)، احقر (1385)، عباس بازرگان (1390) ومائل و همکارانش (2001) همسویی دارد.

نتایج تحقیق حاضر در خصوص سوال ششم نشان داد که مهمترین راهکارهای بهبود کیفیت فعالیت‌های مدارس در بعد امور مالی و اداری عبارتند از: اختصاص بودجه مناسب عمرانی و تعمیراتی، جلب مشارکتهای مالی از سایر مؤسسات، جلب مشارکتهای غیرمالی از سایر مؤسسات، جلب مشارکتهای مالی مردمی، جلب مشارکتهای غیرمالی مردمی، بهره برداری مناسب از امکانات و اعتبارات بر اساس برنامه آموزش، رعایت مقررات مدرسه از سوی کارکنان، رعایت مقررات مدرسه از سوی دانش‌آموزان، کیفیت توجه و پیگیری امور انضباطی دانش‌آموزان، کیفیت توجه و پیگیری امور انضباطی کارکنان، برگزاری جلسات مشورتی باحضور کارکنان مدرسه، کیفیت توجه مدرسه به رفع افت تحصیلی دانش‌آموزان، توجه مدرسه در هنگام پذیرش و ثبت‌نام و شناسایی وضعیت تحصیلی دانش‌آموزان، اختصاص بودجه مناسب برای خرید تجهیزات و لوازم مورد نیاز مدرسه، توجه به کیفیت نگهداری سوابق تحصیلی دانش‌آموزان، صرفه جویی مناسب در استفاده از امکانات و اعتبارات، آشنایی کارکنان مدرسه با قوانین و مقررات اداری از راهکارهای موثر در بعد توجه به امور مالی و اداری بر کیفیت بخشی فعالیت‌ها و برنامه‌های آموزشی مدارس می‌باشد. این یافته تحقیق با نتیجه تحقیق علی زاده و سلیمی (1386)، احقر (1385)، خلخالی و قهرمانی (1391)، بقایی (1374)، صالحیان (1376)، قورچیان (1382)، ایرج سلطانی (1385)، علی زاده و سلیمی (1386)، احقر (1385)، عباس بازرگان (1390) همسویی دارد.

کتابنامه:

- احقر، قدسی. (1385)، بررسی نقش فرهنگ سازمانی مدارس در فرسودگی شغلی دبیران دوره راهنمایی شهر تهران، فصلنامه تعلیم و تربیت، شماره 2، ص 93
- آرمسترانگ، مایکل، (1385)، مدیریت عملکرد، ترجمه بهروز قلیچ خانی داریوش غلام زاده، مرکز آموزش و تحقیقات صنعتی ایران
- امیران حیدر، (1381)، ده انتقاد به استاندارد مدیریت کیفیت ایزو، مجله تدبیر، سازمان مدیریت تحقیقات صنعتی ایران، شماره 124
- بازرگان، عباس، (1390)، نقش فرهنگ کیفیت در دستیابی به عملکرد مطلوب گروه‌های آموزشی دانشگاهی، پنجمین همایش ارزیابی کیفیت در نظام دانشگاهی، دانشگاه تهران - پردیس دانشکده‌های فنی
- بازرگان، عباس: (1357)، مقدمه ای بر ارزیابی آموزشی و الگوهای آن، همدان، دانشگاه بوعلی سینا.
- بقایی شیوا، نعمت: (1374)، بررسی و طراحی الگوی ارزیابی مناسب برای اعتبار بخشی دبیرستانهای نظام جدید آموزش متوسطه، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم تربیتی دانشگاه تهران.
- پاک سرشت، محمدجعفر: (1367)، کیفیت آموزشی: بررسی جنبه های شناختی آموزش و پرورش بر مبنای هدف، مجله علوم تربیتی و روانشناسی، اهواز، دانشگاه شهید چمران، دوره جدید، سال دوم، ص 42
- پارکاریان، سارا: (1369)، بررسی عوامل افزایش کیفیت آموزشی در دانشگاه اصفهان و پیشنهاداتی برای بهبود آن، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم تربیتی دانشگاه اصفهان
- پور شمس، محمد رضا، (1381)، راهنای جامع استقرار استانداردهای مدیریت کیفیت، انتشارات رسا
- خلخالی، علی، قهرمانی، شهربانو، (1391)، مدیریت کیفیت جامع، پیش بین مقدار نهادی سازی کیفیت در مدارس، فصلنامه علمی - پژوهشی رهیافتی نو در مدیریت آموزش، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت، سال سوم، شماره 2، 91، صص 20-1
- سلطانی، ایرج (1385)، ارزیابی مدیریت کیفیت فرآیند آموزش در سازمانهای دولتی، مجموعه مقالات سومین کنفرانس توسعه منابع انسانی، تهران
- صالحی، کیوان، ودرانی، کمال. (1385)، ارزشیابی هنرستانهای کارودانش با استفاده از الگوی سیپ به منظور پیشنهاد چار پویی برای بهبود کیفیت هنرستانهای کارودانش منطقه 2 شهر تهران، مجله علوم تربیتی و روان شناسی، شماره 2 و 1، ص 180
- صالحیان، محمود: (1376)، تحلیل رگرسیونی عوامل تشکیل دهنده الگوی اعتبار گذاری برای ارزیابی کیفیت نظام جدید آموزش متوسطه، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم تربیتی دانشگاه تهران.

- علی زاده، قدرت ا...، سلیمی، قربانعلی، (1386)، رابطه بین فرهنگ سازمانی و بهبود کیفیت فعالیت مدارس متوسطه شهر اصفهان، دانش و پژوهش در علوم تربیتی، دانشگاه آزاد خوراسگان، شماره 14، صص 43-70

- فتاحی، زهرا و موسی پور، نعمت اله و حقدوست، علی اکبر: (1384)، روندتغییرات کیفیت آموزشی مدرسان دانشگاه علوم پزشکی کرمان، دوفصلنامه گام های توسعه درآموزش پزشکی، شماره 4، صص 184 - فقهی فرهنگمند، ناصر، (1381)، مدیریت پویای سازمان، انتشارات فروزشپ - قورچیان، نادرقلی: (1383)، کالبد شکافی استاندارد سازی درآموزش وپرورش درهزاره ی سوم، فصلنامه آموزه، شماره 21.

- منوریان، عباس: (1383)، آموزش کیفیت برای ارتقای کیفیت آموزشی، فصلنامه تحول اداری، شماره 47.

- نیازآذری، کیومرث: (1389)، رفتاروروابط انسانی در سازمانهای آموزشی هزاره ی سوم، تهران، انتشارات شیوه.

- هویدا، رضا و مولوی، حسین: (1387)، فرآیندبهبودکیفیت آموزشی از نظر اعضای هیئت علمی دانشگاه های استان اصفهان، مجله آموزش درعلوم پزشکی، شماره 19، صص 132

- Eseryel ,Deniz. (2002),Approaches to Evaluation of Training:Theory & Practice . Journal of Educational Technology & Society .vol 5(2):93-98.

- Maull , r & brown , p & cliffe , r (2001) .organizational culture and quality improvement : acase study examination , international journal of operation & production management , vol 21, no 3, 2001 ,p302-326.

- patton ,M.Q.(1997) ,Utilization-Focused Evaluation ,3rded ,London.

- Stufflebeam , Daniel. (2002) ,CIPP Evaluation Model Checklist.On Line:<http://www.wmich.edu/evalctr/checklists/checklistmenu.htm>.

- Stufflebeam ,D.L. &W.J.Webster (1989),Evaluation as an Administrative Function; Handbook Of Research on Educational Administration;London;Long man.

- Windham ,D.M.&Chapman ,D.W. (1990),The Evaluation of Educational Efficiency:Constraints ,Issues and policies.London ,JAI Press.